

Iz ležišta novootkrivenog minerala u Srbiji moglo bi da bude snabdevano dvadeset odsto svetskog tržišta litijumom. U pitanju je sirovina za kojom je potražnja jednaka potražnji za zlatom, čija cena je oko 5.000 evra po toni

Kompanija "Rio Tinto" saopštila je da će do kraja 2017. godine uložiti više od 20 miliona dolara u završetak studije o opravdanosti projekta litijuma i bora "Jadar" u Srbiji, kao i da je od Vlade Republike Srbije dobila odobrenja za geološka istraživanja na tom projektu. Ovo je suma koja će biti dodata na 70 miliona koja su ranije uložena u istraživanje koje bi trebalo da rezultira velikom promenom na svetskom litijumskom tržištu, za koje je karakteristično da je njegova polovina "u rukama" samo dve velike kompanije.

Čitav projekat započet je 2004. godine, kada su Tintovi geolozi u mestu Jadar u blizini Loznice, 140km od Beograda, otkrili novi mineral, čiji izvor ne postoji ni na jednom drugom mestu u svetu. Uzorak je odnet na ispitivanje u londonski muzej prirodnih nauka, gde je utvrđen njegove hemijski sastav za koji se, zanimljivo je, ispostavilo da se samo po jednom elementu razlikuje od izmišljenog kriptonita -izvora svih Supermenovih moći u čuvenom filmu.

Mnogo važnija od ovog kurioziteta, bila je činjenica da mineral nema negativni uticaj na ljudsko zdravlje i da sadrži litijum i borate, koji se koriste za napajanje hibridnih i električnih vozila, modernih kompjutera i mobilnih telefona. Istraživanja su pokazala da bi otkriće u Srbiji moglo ozbiljno da protrese "litijumsko" tržište, jer sadrži dovoljno sirovine koja bi mogla da snabdeva dvadeset odsto svetskih potreba. Nakon brojnih spekulacija o tome da li će pomenuta kompanija, nakon gubitaka koje je pretrpela u vezi sa svojom proizvodnjom bakra i gvožđa, biti spremna da ulaže u ovo nalazište, nedavno je postalo jasno da svetski gigant ne sme sebi dozvoliti da propusti ovu neverovatnu priliku.

Procenjeno je da kvalitet i proizvodne mogućnosti nalazišta u Jadru umnogome prevazilaze potrebne investicije i da predstavljaju više nego realnu razvojnu mogućnost, iako u ovom trenutku još uvek nije završena izrada tržišne skale i procena sigurnosti. Iz Rio Tinta poručuju da planiraju da studija o izvodljivosti bude kompletna najdalje za dve godine, mada ne isključuju mogućnost da se to desi i ranije, u slučaju da se negativne tendencije na tržištu gvožđa nastave sadašnjim tempom.

Otvaranje modernog rudnika moglo bi, prema procenama, našoj zemlji da donese više stotina miliona evra godišnje. U pitanju je mineral za kojim je potražnja jednaka onoj za potražnji zlatom. To bi donelo naplatu ozbiljne rudne rente, otvaranje radnih mesta i, potencijalno, mogućnost ulaganja u auto-industriju koju bi otkrivanje nalazišta moglo da preporodi. Nažalost, iako grube procene govore da je vrednost nalazišta više od deset milijardi evra, zbog visine ulaganja, skupe opreme i nedovoljno obrazovanih kadrova, Srbija

nije bila u stanju sama da obavi potrebna istraživanja.

U ležištu se, smatraju stručnjaci, nalazi oko 114, 6 miliona tona jadarita, koji sadrži 1,8 odsto litijum-oksida, rude koja se na tržištu prodaje za oko 5.000 evra po toni. Svetu ce u buducnosti zbog električnih automobila biti potrebno mnogo više litijuma. Interes Tinta je da, u tim okolnostima, postane vodeći snabdevač svetskog tržišta I strateški partner nekom proizvođaču automobile ili baterija, iako će, kažu u kompaniji, za postizanje stabilne proizvodnje u Jadru biti potrebne ozbiljne investicije, veliki tehnički posao i ozbiljno planiranje. Kompanija je u obavezi da Ministarstvu rudarstva I energetike elaborat o rezervama minerala preda početkom naredne godine. Kada ga nadležna komisija prihvati, „Rio Tinto“ će, pošto je otkrio nalazište, dobiti pravo na eksploataciju, nakon čega bi trebalo da krene u posao otvaranja rudnika.

Inače, po Srbiji trenutno kopa preko 10 svetskih kompanija u potrazi za rudnim blagom, a najaktivnije su kanadske i američke. Odnosno, istraživanje gotovo svih nalazišta, osim uglja, prepuštena su strancima. Oni procenjuju nalazišta pre svega bakra uz koji ide i zlato i srebro. Procene su da Srbija leži na oko dva miliona tona olova i cinka, više miliona tona bakra, oko 20 tona zlata i oko četiri milijarde tona uglja.